

оптимальних варіантах оптимізації живлення ми отримали 2,14 т/га, а у контролі – 1,12 т/га.

УДК «324».003.13:631.811:633.16(477.7)

ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

Гамаюнова В.В., д-р. с.-г. наук, професор

Касаткіна Т.В., аспірант

E-mail: gamajunova2301@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет

Бакланова Т.В., канд. с.-г. наук, доцент

E-mail: hlushko@ukr.net

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Дослідження з сучасними рістрегулюючими препаратами на ячмені ярому проведено впродовж 2016-2018 рр. на чорноземі південному в умовах Навчально-науково-практичного центру Миколаївського НАУ. Дослід двофакторний: фактором А слугували сорти: Сталкер та Вакула, на яких досліджували препарати (фактор В) – Фреш Флорид у дозах 200 та 300 г/га; фреш енергія (200 г/га), Органік Д2-М (1 л/га) та Ескорт-біо (500 г/га). Обробляли посіви рослин у три фази вегетації: кущіння, вихід у трубку та початок колосіння, а також у всі три зазначені періоди з накладанням підживлень. Норма робочого розчину 200 л/га.

Економічні показники щодо розробленого елемента технології вирощування ячменю ярого, (а саме оптимізації живлення рослин шляхом застосування позакореневих підживлень біопрепаратами та рістрегулюючими речовинами) визначали за фактичними витратами матеріальних коштів на вирощування продукції за цінами на початок 2019 р.

У дослідженнях, проведених з двома сортами ячменю ярого з визначення для них кращого біопрепарату та строку проведення підживлень з метою збільшення врожаю зерна і покращення його якості, зроблено розрахунок економічної ефективності щодо виявлення найбільш доцільного (оптимального) варіанту живлення та сорту.

Визначення основних економічних показників їх дозволило зробити наступні висновки:

- З використанням біопрепаратів для обробки рослин ячменю ярого в основні періоди вегетації зростали врожайність і вартість вирощеного зерна, проте збільшувались і виробничі витрати на вирощування, які найвищими визначені за проведення триразових підживлень і особливо за використання препарату Органік Д2-М, де цей показник склав 8189 грн./га по сорту ячменю ярого Сталкер та 8177 грн./га – сорту Вакула за відповідних показників витрат у контрольних варіантах досліда 6517 та 6520 грн./га.

- Не дивлячись на збільшення виробничих витрат, обробка рослин біопрепаратами призводила до певного зростання умовного чистого прибутку, який з кількістю підживлень підвищувався, досягши найбільших значень за використання для оптимізації живлення Фреш Флориду, 300 г/га. По сорту Сталкер за проведення одного підживлення він визначений на рівні 5927, двох підживлень – 6890, трьох – 7320 грн./га, а у контролі – 3857 грн./га. При вирощуванні сорту ячменю ярого Вакула зазначені показники склали відповідно 5968, 6808, 7771 та 3980 грн./га. Значення умовно чистого прибутку по всіх строках підживлень ілюструє рис. 1.

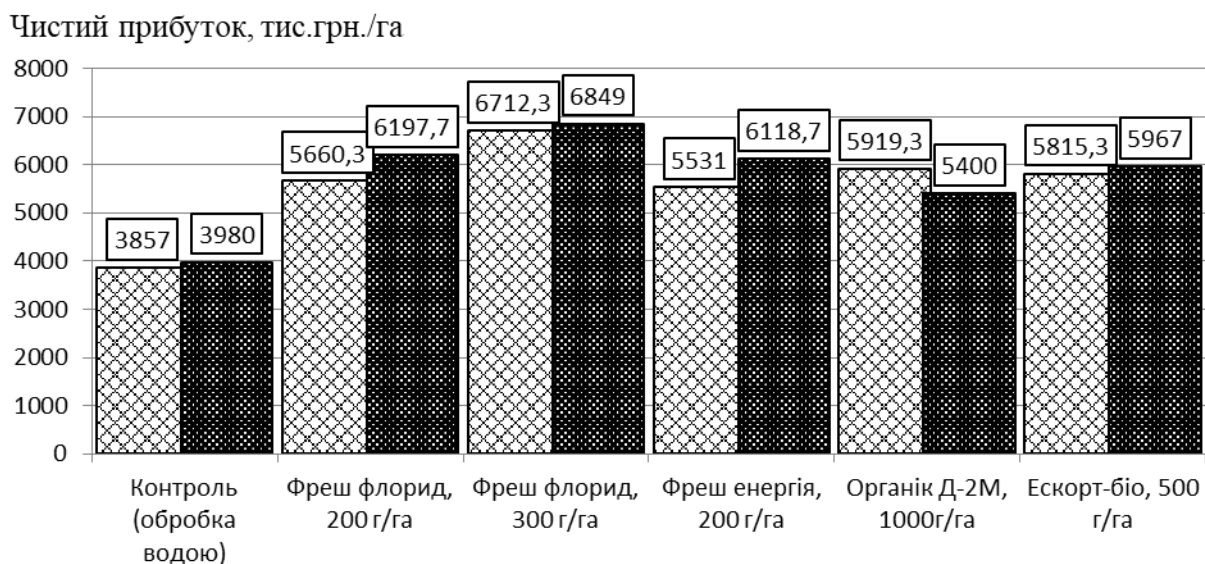

Рис. 1 Вплив біопрепаратів на величину умовно чистого прибутку при вирощуванні сортів ячменю ярого (середнє по строках підживлень за 2016-2018рр.), тис.грн./га

Примітки: Сорт Сталкер
 Сорт Вакула

- Зі збільшенням кількості підживлень зменшувався один з найважливіших показників економічної ефективності як собівартість вирощування одиниці продукції. Найнижчого значення собівартість досягла за проведення підживлень Фреш Флоридом, 300 г/га по сорту Сталкер: за однієї обробки посіву – 2269,4, двох обробок – 2173,5, а трьох – 2166,7 грн./т, тоді як у контролі цей показник склав 2638,5 грн./т. При вирощуванні ячменю ярого сорту Вакула зазначені показники склали відповідно 2262,3; 2185,8; 2105,4 та 2608,0 грн./т у контролі. Використання інших досліджуваних біопрепаратів забезпечувало дещо більші значення собівартості вирощування ячменю ярого, досягши найбільш високих значень при застосуванні препарату Органік Д2-М, до того ж за проведення лише одного підживлення у фазу кущення рослин. У зазначеному варіанті дослідження при вирощуванні сорту Вакула показник собівартості вирощування одиниці продукції навіть дещо перевищив контроль (2614,8 та 2608,0 грн./т відповідно).

- Рівень рентабельності вирощування ячменю ярого у середньому по препаратах наведено на рис. 2. Зазначимо, що за більшої кількості проведених

підживлень зростає, що є виключно важливим. Максимального значення у досліді цей показник досяг за триразового проведення підживлень посіву рослин ячменю ярого сорту Вакула Фреш Флоридом, 300 г/га і склав 99,5%. Два підживлення посіву рослин цим препаратом забезпечило рентабельність на рівні 99,1%, а одне – 85,6, за показника у контролі – 61,0%. Найвищих значень рівень рентабельності досяг у варіанті з використанням цього ж біопрепарату, показники його відповідно склали: 93,8; 93,2; 85,1 та 59,2% у контролі.

Найнижчий рівень рентабельності забезпечило застосування препарату Органік Д-2М для підживлень ячменю ярого сорту Вакула: за проведення однієї обробки рослин цей показник визначений на рівні 60,6%, двох – 72,5, а трьох – 78,2%. При вирощуванні сорту Сталкер зазначені рівні рентабельності склали відповідно: 71,5; 76,1 та 84,1%, або були вищими.

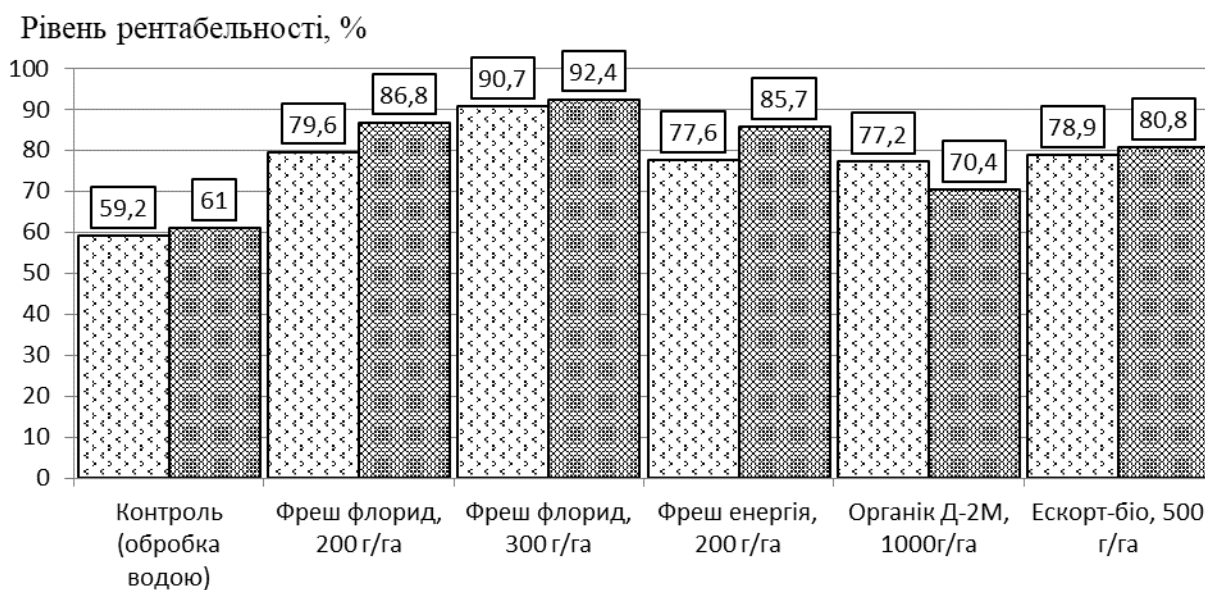

Рис. 2 Рівень рентабельності вирощування сортів ячменю ярого під впливом біопрепаратів (середнє по строках підживлень за 2016-2018рр.), %

Примітки: □ Сорт Сталкер
▣ Сорт Вакула

Таким чином, згідно отриманих даних у ході проведення досліджень з ячменем ярим, встановлено, що застосування сучасних ристрегулюючих речовин і біопрепаратів є економічно вигідним і доцільним. Не дивлячись на збільшення витрат на їх використання для обробки посіву рослин в основні періоди вегетації, умовно чистий прибуток і рівень рентабельності вирощування обох сортів під їх впливом збільшуються, а такий важливий показник як собівартість знижується.

Вважаємо доцільним, застосування біопрепаратів ширше використовувати у виробництві за вирощування ячменю ярого.